

VIAȚA SFÂNTULUI IOAN HRISOSTOM

Luminătorul și dascălul lumii, stâlpul și întărirea Bisericii, propovăduitorul pocăinței, Sfântul Ioan Gură de Aur, s-a născut în Antiohia Siriei, în jurul anului 354, din părinți necredincioși, care țineau de credința cea elinească, însă slăviți și bogăți. Tatăl lui era voievod și se numea Secund, iar mama sa, Antuza.

Când a venit în vârstă, a fost dat de părinții săi la învățătura înțelepciunii elinești, lui Libanie sofistul și lui Andagratie filosoful. Și fiind încă tânăr, a început a pricepe mai bine decât cei bătrâni, înțeleptându-l pe el Duhul Sfânt. Pentru că el, cunoscând pe Unul adevăratul Dumnezeu, pe Ziditorul tuturor, a lepădat credința elinească și, alergând la prea sfințitul Meletie, care păstora în acea vreme Biserica Antiohiei, a primit de la dânsul Sfântul Botez în Antiohia, în anul 372. Din copilărie s-a dat ascezei și vieții monahale.

După aceea, a voit Preabunul Dumnezeu de a lumina și pe părinții lui cu lumina sfintei credințe, nelăsându-i a rătași în întunericul necredinței, pe aceia care au născut pe un luminător ca acesta. Iar după primirea Sfântului Botez, voievodul Secund, tatăl Sfântului Ioan, viețuind nu multă vreme, s-a dus către Domnul, la cea mai bună viață. Iar Antuza, mama Sfântului Ioan, a rămas văduvă foarte de tânără, având mai puțin de douăzeci de ani de la nașterea sa.

Sfântul Ioan, ajungând la vârsta de optsprezece ani, s-a dus la Atena și în scurtă vreme a covârșit cu înțelepciunea pe cei mai vârstnici decât el și pe mulți filosofi care erau acolo. Pentru că el, primind toate învățăturile elinești, s-a făcut filosof ales și orator cu cuvânt preadulce. Acolo în Atena avea potrivnic pe un filosof cu numele Antimie, foarte zavistnic, care, pizmuind mărirea lui, nu-l iubea, ci zavistua asupra lui, grăind de rău despre dânsul. Pe acest filosof Sfântul Ioan l-a învins înaintea tuturor cu cuvinte înțelepte și de Dumnezeu insuflate, apoi l-a adus la credința în Hristos și, în acest chip, împreună cu dânsul, și pe alți mulți.

Antimie s-a botezat împreună cu toată casa sa și mulți din cetățenii cei cinstiți au crezut în Hristos și s-au botezat.

Episcopul, înștiințându-se că prin Ioan s-a făcut una ca aceasta, adică întoarcerea elinilor către Hristos, a gândit să-l sfințească spre slujba Bisericii și să-l țină la Atena, pentru ca să primească după dânsul scaunul arhieresc, fiindcă el acum îmbătrânise. Înțelegând aceasta, fericitul Ioan s-a dus de acolo pe ascuns și a venit la patria sa în Antiohia.

Deci, trecând cu vederea toată deșertăciunea lumii acesteia, mărirea cea deșartă și mândria vieții, a cugetat să primească viața monahicească cea smerită și în chip îngeresc să slujească lui Dumnezeu, având îndemnător spre aceasta pe un prieten al său de aproape, cu numele Vasile, care era de neam tot din Antiohia. Cu acesta crescând împreună și având aceiași dascăli, aveau mare dragoste unul față de altul, pentru că erau amândoi de același obicei și de un suflet.

Vasile, îmbrăcându-se mai întâi în chipul călugăresc, a sfătuit și pe prietenul său Ioan să-și aleagă această viață, al cărui sfat bun ascultându-l Ioan, a voit îndată să meargă la o mănăstire și să se facă monah. Dar a fost oprit de mama sa până la o vreme, înțelegând scopul fiului său. Ea s-a străduit să îl abată de la gândul de a fi monah, întărindu-i viața plină de virtuți creștinești. De aceea, Sfântul Părinte o descrie pe mama sa ca pe modelul femeii creștine, un model de urmat, care depășea barierele prejudecăților sociale, care nu vedeau în aceasta un egal al bărbatului. Altfel spus, numele Antuzei era un sinonim al virtuții, care l-a modelat pe Sfântul Ioan Gură de Aur, această podoabă a creștinismului.

În acea vreme a venit în Antiohia Zidon, Patriarhul Ierusalimului, care a făcut pe Sfântul Ioan anagnost și a petrecut în acea rânduială trei ani.

După aceasta a murit mama sa, pe care îngropând-o, îndată a împărțit toată averea sa celor ce aveau trebuință, iar robilor și roabelor le-a dăruit libertatea. Apoi, lăsând toate rudele sale și pe prieteni, s-a dus la o mănăstire și s-a făcut monah, slujind Domnului ziua și noaptea în

multe ostenele și nevoițe. Acolo a scris și cărți pentru preoție și pentru smerenia inimii, precum și o epistolă către Teodor, monahul cel căzut, plină de mult folos; pentru că avea de la Dumnezeu darul învățurii și darul Sfântului Duh.

Sfântul Ioan a petrecut în acea mănăstire patru ani. Apoi, dorind o viață mai liniștită, s-a dus pe ascuns de acolo în pustie și, aflând o peșteră, s-a sălășluit într-însa și a petrecut acolo doi ani viețuind singur, numai cu Dumnezeu. Iar după doi ani, a răcit și s-a îmbolnăvit așa de rău, încât acolo nu-i era cu putință a se îngriji de boala sa. Deci, pentru această pricină, a fost silit a lăsa pustia și a mers în cetatea Antiohiei, venind la limanul cel bisericesc. Aceasta a fost o dumnezeiască rânduială și purtare de grijă pentru Biserica lui Dumnezeu, ca să nu fie un luminător ca acesta ascuns sub obroc în pustie și în peșteră, ci să lumineze tuturor în sfeșnicul Bisericii.

În anul 381 a fost hirotonit diacon, iar în 386, preot în Antiohia, primind și misiunea de predicator. Timp de doisprezece ani și-a îndeplinit această misiune cu un atât de mare talent, încât a devenit celebru, primind mai târziu numele de Hrysostom, adică Gură de Aur. În această calitate a desfășurat o deosebită operă misionară și de combatere a nedreptăților sociale din acel timp. În lucrarea sa misionară, Sfântul Ioan a purtat o mare grijă și de strămoșii noștri dacoromani, trimitându-le scrisori, cuvânt de îmbărbătare, fapte pentru care tradiția istorică i-a păstrat neștirbită amintirea, legându-l de începuturile creștinismului românesc. Sunt binecunoscute legăturile Sfântului Ioan Gură de Aur cu episcopul Teotim, unul din cei mai învățați și vrednici episcopi ai Tomisului (Constanța), care a răspândit cu multă râvnă creștinismul ținuturile de la gurile Dunării.

În ce privește activitatea socială, Sfântul Ioan a combătut cu atâta tărie nedreptățile sociale ale timpului, provocate de inegalitatea dintre oameni, încât a fost supranumit «ambasadorul săracilor». A demascat abuzurile clasei exploatoare, a criticat lăcomia și luxul bogaților, a predicat egalitatea sclavilor cu stăpânii lor, a proslăvit valoarea muncii și a celor care muncesc. Toate acestea i-au atras ura curții împărătești, pentru care e fost de două ori în exil.

Sfântul Ioan, fiind hirotonit preot, a început mai cu stăruință a se îngriji de mântuirea sufletelor omenești, adeseori învățând pe popor în biserică. De acest lucru se mira foarte mult tot poporul Antiohiei și lăuda pe fericitul; căci mai înainte de dânsul, pe nimeni nu a văzut în cetatea aceea, nici n-a auzit cândva să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu pe de rost, fără carte sau scrisoare, ci el a fost între dânsii cel dintâi și cel mai vestit propovăduitor.

Astfel de cuvinte ieșeau din gura lui, încât toți cei ce-l ascultau nu puteau să se sature de vorbele lui cele dulci. Pentru aceea, mulți din cei ce scriau repede, însemnau cuvintele ce le vorbea Sfântul Ioan și le dădeau unul altuia prescrise. Apoi se citeau învățăturile lui la mese și prin târguri, iar alții învățau cuvintele lui pe de rost, ca Psaltirea, căci așa era de plăcut la vorbă, ca vestit orator și tuturor învățator iubit, încât nu era nimeni în cetate care să nu fi dorit a asculta pe Sfântul când vorbea.

Când știa poporul că Ioan are cuvânt de spus, toți alergau în biserică cu bucurie, lăsând: oblăduitorii cetății judecățile, negustorii afacerile lor, meșterii lucrul din mâini, și alergau să asculte învățătura lui Ioan, sârguindu-se să nu se păgubească de nici un cuvânt care ieșea din gura lui. Astfel că cel care n-ar fi auzit învățăturile lui cele curgătoare de miere se socotea păgubit. Drept aceea multe numiri de laude i se dădeau lui. Unii îl numeau gura lui Dumnezeu sau a lui Hristos, alții îl numeau dulce vorbitor iar alții izvorător de miere.

Fericitul avea câteodată obicei de scotea cuvinte din adâncul înțelepciunii, și aceasta o făcea mai ales la începutul preoției sale, și alcătuia cuvânt de învățătură, neînțeleasă de oamenii cei neînvețați. Iar odată o femeie, ascultându-l și cele grăite neînțelegându-le, a ridicat glas din popor și a zis către dânsul: „Învățătorule duhovnicesc sau mai bine să-ți zic, Ioane Gură de Aur, adâncit-ai fântâna sfintelor tale învățături, iar funia minții noastre este scurtă și nu poate să o ajungă!”

Atunci a zis mulțimea poporului: „Deși o femeie a zis cuvântul acesta, dar Dumnezeu i-a

dat acest nume; de acum înainte Gură de Aur să fie numit”. Din acea vreme și până astăzi, Gură de Aur a fost numit de toate Bisericele. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur a gândit în sine că nu este de folos a spune către popor învățătură cu meșteșugire de cuvinte. Și de atunci se sârguia să-și împodobească vorba să nu cu cuvinte ritoricești, ci simple și învățătoare de obiceiuri frumoase, pentru ca și ascultătorii cei mai neînvățați să înțeleagă și să aibă folos. Apoi Sfântul Ioan nu numai în cuvânt era bărbat puternic, ci și în faptă; pentru că făcea și minuni cu puterea lui Hristos, tămăduind pe cei neputincioși.

Nectarie patriarhul Constantinopolului, care a urmat după Grigorie Nazianzul, cu pace s-a săvârșit. Și a fost căutat cu sârguință un om care să fie vrednic de scaunul patriarhiei. Deci, unii au vestit pe împăratul Arcadie despre Ioan - pentru că se dusesse vestea pretutindeni despre viața și despre învățătura lui -, și toți l-au socotit vrednic de o treaptă ca aceea, ca să primească după Nectarie, ocărnuirea Bisericii Constantinopolului.

Acest mare învățător al lumii, muștra toate strâmbătățile și nedreptățile care se făceau; chiar și pe împăratul și pe împărăteasa îi învăța să nu facă strâmbătate nimănui, ci să facă lucruri drepte. Iar pe boieri și pe bărbații cei cu dregătorii, pe cei ce răpeau averi străine și făceau strâmbătate săracilor, îi îngrozea cu judecata lui Dumnezeu.

Astfel, pe când Sfântul patriarh Ioan Gură de Aur aducea mult folos Bisericii lui Dumnezeu, muștrând cu limbă slobodă păcatele oamenilor care nu se pocăiau, învățând, tămăduind și povățuind către pocăință; iar mai vârtos când cu buzele cele dulci grăitoare și cu sabia cea ascuțită a cuvântului lui Dumnezeu dezrădăcina cămătăria, iubirea de argint, jefuirile, din inimile oamenilor celor cu dregătorie și ale celor bogați, care, fiind puternici asupra pe cei neputincioși și luau averile săracilor cu sila, atunci aceia se mâniau asupra lui, fiind muștrați.

A scris lucrarea sa cea mai cunoscută, numită *Despre preoție*. Când locuitorii Antiohiei așteptau cu înfrigurare pedeapsa împăratului, pentru că îi dărâmaseră statuia, Sfântul Părinte a rostit cele 21 de Omilii despre statui. Din anul 398 a fost așezat patriarh al Constantinopolului, unde s-a străduit să refacă viața morală a capitalei imperiului, insistând asupra grijii față de cei mai săraci dintre păstoriții săi.

A fost pe scaunul patriarhiei șase ani, iar în surghiun a suferit trei ani, fiind dus din loc în loc.

Când Frații Lungi, care fuseseră alungați din Alexandria, au venit la Constantinopol, Sfântul Părinte i-a primit. Epifaniu al Salaminei a acuzat pe Sfântul Ioan Gură de Aur de origenism. Un sinod local l-a depus din scaunul de Constantinopol. De teama poporului, care îl iubea, a fost rechemat. În anul 404, l-au exilat din nou, în Armenia.

A încetat din viață la 14 septembrie 407, la Comana, în Pont, în drum spre locul celui de al doilea exil.

Ultimele sale cuvinte au fost: «Slavă lui Dumnezeu pentru toate!».

Astfel, Sfântul Ioan Gură de Aur, după multe vifore de nevoi și supărări pe care le-a răbdat pentru dreptate, a sosit la limanul ceresc cel neînvingător, unde împreună cu îngerii bucurându-se, slăvește pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, un Dumnezeu în Treime.

BIBLIOGRAFIE

1. Pr. Prof. Ioan G. Coman – *Personalitatea Sfântului Ioan Gură de Aur*, în rev. Studii Teologice, seria a II-a, an IX, nr. 9-10/1957, noiembrie-decembrie.
2. Proloagele – Viețile sfinților și cuvinte de învățătură pe luna ianuarie, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova.

*preot Fleșcan Ștefăniță Laurențiu
Parohia „Sf. Nicodim”, Craiova*